

STRATEGIA ZWIĄZKU MIAST BAŁTYCKICH

Przyjęta podczas VII Konferencji Generalnej ZMB, Kłajpeda, październik 2003

Geneza ZMB

Region Morza Bałtyckiego z jego wyjątkowymi cechami ma bardzo duże znaczenie w Europie. Naturalne piękno morza, dziedzictwo historyczne oraz różnorodność kulturowa krajów otaczających Bałtyk stwarzają możliwości, które mogą zapewnić mieszkańcom podstawę dobrego życia.

Żelazna Kurtyna podzieliła Morze Bałtyckie na dwa zupełnie odmienne systemy. Ogromnym wyzwaniem były zatem konsekwencje jej upadku oraz potrzeba ustanowienia po 50 latach podziału nowej sieci kontaktów i odtworzenia starych powiązań.

Odpowiedzią miast regionu było utworzenie w 1991 roku Związku Miast Bałtyckich. Od tego czasu, ZMB powiększył się z 32 do ponad 100 miast członkowskich. Uroczystie obchodzona była 10 rocznica powstania ZMB.

Współpraca była bardzo szeroka. Ekspertów z różnych dziedzin oraz zainteresowani politycy spotykali się w Komisjach i Sieciach ZMB. Związek stał się w rezultacie organizacją zdecentralizowaną z różnorodnym obszarem działań.

Morze Bałtyckie posiada wrażliwy i niepowtarzalny ekosystem, będąc zdecydowanie największym zbiornikiem wody brakicznej w świecie. Jest ono dobrem wspólnym dla wszystkich członków ZMB, dlatego troska o ochronę jego środowiska jest wyrażana poprzez liczne przedsięwzięcia ekologiczne sieci ZMB.

Region Bałtycki jest często postrzegany jako jeden z najbardziej obiecujących w Europie ze względu na stabilny rozwój gospodarczy, polityczny i ekologiczny. Decyduje o tym jego szczególna cecha – intensywna współpraca na wszystkich szczeblach oraz w licznych dziedzinach. ZMB był pierwszą tak dużą organizacją sub-narodową, wkrótce powstały także inne. Jednym z kamieni węgielnych współpracy w Regionie Bałtyckim jest ściśle współdziałanie między organizacjami wszystkich szczebli, takimi jak CBSS, BSSSC i CPMR/BSC.

Celem Związku Miast Bałtyckich było od samego początku pełnienie funkcji miejsca spotkań miast regionu, wspólne przedsięwzięcia oraz wyrażanie opinii, problemów oraz politycznych celów miast. ZMB stanowi zatem platformę, dzięki której miasta mają szansę osiągnąć wspólne cele i realizować zamierzenia z korzyścią dla swoich mieszkańców.

Dlaczego współpraca Miast?

Wspólna Historia

Miasta pojawiły się, by służyć jako miejsca spotkań dla ludzi. Ich korzenie leżą w handlu, obronie, przemyśle i administracji. Były one często budowane w najbardziej strategicznych miejscach na szlakach komunikacyjnych.

Wiele z europejskich miast jest starszych niż państwa, w których są położone. Zmieniała się historia, zmieniały się też wielokrotnie funkcje miast. Wszystko to dotyczy również miast i miasteczek w Regionie Morza Bałtyckiego.

Dzisiaj większość ludzi mieszka w miastach. Tu także ma miejsce znaczna część ludzkiej aktywności, zarówno tej dobrej, przynoszącej korzyści, jak i tej złej.

Wspólna Rola

Władze lokalne są w systemie demokratycznym główną areną lokalnej demokracji i uczestnictwa mieszkańców. Osoby wybrane w demokratycznych wyborach stanowią polityczną reprezentację miast.

Lokalne władze zatrudniają także różnych specjalistów, którzy realizują poszczególne zadania miasta: nauczycieli, personel administracyjny i techniczny i in. Miasta są ważnymi pracodawcami.

Głównym celem politycznych i administracyjnych organów miasta w demokratycznych krajach na całym świecie jest zapewnienie dobrobytu mieszkańcom i następnym pokoleniom poprzez dostarczanie wszystkim niezbędnych usług. Cel ten jest podobny dla wszystkich demokratycznych miast niezależnie od wielkości, położenia, zamożności czy znaczenia.

Prawie każdy mieszkaniec ma na co dzień kontakt z działalnością miasta – posyła do szkoły dzieci, korzysta z miejskich dróg oraz usług pijąc wodę czy pozbywając się odpadów. Lokalna administracja i politycy natomiast stykają się w ten sposób z codziennym życiem mieszkańców miasta – dostarczają usługi, planują rozwój przestrzenny, ekonomiczny, strategiczny i ekologiczny miasta. Ten ogólny opis dotyczy wszystkich demokratycznych miast niezależnie od wielkości, położenia, zamożności czy znaczenia.

Wspólna geneza, funkcja i zadania miast są wystarczającą podstawą dla elit politycznych i zarządzających, by spotykać się wzajemnie, dzielić doświadczeniem i działać wspólnie dla osiągnięcia zamierzonych celów. Stało się również jasne, iż potrzeba współpracy wykracza poza granice państw. Miasta mogą uczyć się i korzystać z doświadczenia miast sąsiadujących ze sobą przez granicę czy morze oraz osiągać wspólne cele poprzez intensywniejszą współpracę.

Wspólne przeznaczenie

Rozszerzenie Unii Europejskiej w naszym regionie stanowi dla Związku Miast Bałtyckich kolejne wyzwanie. Morze Bałtyckie stanie się niemal wewnętrznym morzem Unii. W niedalekiej przyszłości ten podzielony jeszcze do niedawna region dołączy do strefy swobodnego przemieszczania się kapitału, ludzi i rzeczy przyjmując wspólną prawną podstawę do współpracy, handlu i rozwoju.

Miasta członkowskie ZMB stawiają wkrótce czoła nowej obiecującej przyszłości i nowym możliwościom. Związek będzie bardzo ważnym narzędziem dla swoich członków, by osiągnąć jak najwięcej korzyści z nowej sytuacji geopolitycznej.

Wspólne Wartości

Miasta Regionu Morza Bałtyckiego podzielają wiele podstawowych wartości, które są kamieniem węgielnym dla poczucia wspólnoty, tożsamości.

Konferencje Generalne ZMB przyjęły Program Działania Agenda 21 ZMB oraz Kartę Socjalną ZMB.

Program działania ZMB Agenda 21

Miasta Bałtyckie są bardzo zaangażowane w zrównoważony rozwój w całym regionie. Chcą, by obecne pokolenie żyło dobrym i zdrowym życiem nie odbierając przyszłym pokoleniom prawa do tego samego. By to osiągnąć, popierają zbalansowany rozwój demokratyczny, ekonomiczny, społeczny i ekologiczny.

Niemal każde miast członkowskie ZMB opracowało i wdrożyło swój własny lokalny program zrównoważonego rozwoju. Od 2000 roku, Związek realizuje natomiast Program Działania Agenda 21, by wesprzeć swoich członków. Prace w ramach Agendy 21 okazały się wielkim sukcesem, a Związek Miast Bałtyckich stał się najważniejszym punktem odniesienia dla modeli zrównoważonego rozwoju oraz źródłem dobrych praktyk.

W następstwie tego osiągnięcia, opierając się na rezultatach Światowego Szczytu ws. Zrównoważonego Rozwoju, Johannesburg 2002, Związek angażuje się obecnie w nowy Plan Działania Agenda 21 na lata 2004-2009 – Mapa Drogowa dla Zrównoważonych Miast Bałtyckich. Program ten jest przygotowany tak, by wspomóc wdrażanie Strategii ZMB. Szczególny nacisk położony jest na realizację strategicznych działań dla zrównoważonego rozwoju:

1. Dobre rządzenie i zrównoważone zarządzanie
2. Zrównoważone zużycie energii i surowców
3. Dobre środowisko życia i ochrona natury
4. Zrównoważona gospodarka i transport
5. Integracja społeczna i zdrowie

Karta Socjalna ZMB

Karta Socjalna ZMB, przyjęta podczas Konferencji Generalnej w Rostoku w 2001 r., wyraża chęć i zaangażowanie miast członkowskich ZMB, by:

- Pomóc swoim mieszkańcom w czasie choroby, starości, bezrobocia i bezdomności
- Chronić i wspierać dzieci i młodzież
- Realizować specjalną politykę dla starszych, niepełnosprawnych i przewlekle chorych mieszkańców
- Wprowadzać lokalne programy prewencyjne przeciwko handlowi kobietami i dziećmi
- Organizować, poprawiać, rozwijać i oceniać polityki w sprawie równego statusu kobiet i mężczyzn

Za realizację Karty Socjalnej ZMB odpowiedzialna jest Komisja ZMB ds. Zdrowia i Spraw Społecznych. Podjętych zostało wiele działań mających na celu popularyzację dokumentu w Regionie Morza Bałtyckiego oraz w ramach samego Związku. Karta została przetłumaczona

na wszystkie języki ZMB, co ułatwiło miastom i Komisji rozpoczęcie dyskusji nad dokumentem oraz ustalenie sposobu weryfikacji osiągnięć. Następnym krokiem musi być doprowadzenie dyskusji do wykonalnych rezultatów i przygotowanie wytycznych dla miast bałtyckich, jak osiągnąć standardy socjalne. Komisja ma regularnie składać Zarządowi raport z postępu prac.

Wizja – Morze Bałtyckie

Region do 2010

Chcemy zobaczyć dynamiczny, demokratyczny i stabilny Europejski Region Morza Bałtyckiego rozwijający się z powodzeniem pod względem ekonomicznym, politycznym, społecznym i ekologicznym.

Gospodarcze, kulturalne i osobiste powiązania poprzez granice państw i Morze Bałtyckie powinny rozwijać się wspierane przez dobrą infrastrukturę na morzu, w portach, na lądzie czy też środki elektronicznego przekazu.

Nasz region posiada bogate zasoby – naturalne, ludzkie, instytucjonalne, kulturalne i finansowe. Będzie w stanie odnawiać i zwiększać ten kapitał z korzyścią dla obecnych i przyszłych pokoleń.

Rozwijać się musi ogólna współpraca między nową Unią Europejską, Rosją i obszarami przyległymi, a wszelkie utrudniające ją przeszkody powinny zostać zlikwidowane.

Chcemy, by nasi mieszkańcy żyli w bezpiecznych, ekologicznie efektywnych miastach z dynamicznymi lokalnymi gospodarkami oraz sprawiedliwymi, spokojnymi i tolerancyjnymi społecznościami, zjednoczonymi przez czyste Morze Bałtyckie.

Wysoko wykwalifikowani i aktywni mieszkańcy regionu utworzą z niego jedno z wiodących centrów zdolności i doskonałości na świecie. W rezultacie, Północna Europa będzie pełnić coraz bardziej istotną rolę na naszym kontynencie i na świecie.

Samorządy i ich działalność będą mieć kluczowe znaczenie w osiągnięciu tej wizji. Ich rozwój będzie przebiegać w sposób innowacyjny, z uwzględnieniem nowych modeli dialogu mieszkańcy – władze lokalne, partnerstwa publiczno-prywatnego oraz we współpracy z organizacjami społeczeństwa obywatelskiego. Nasz głos powinien być wysłuchany wszędzie tam, gdzie podejmowane są decyzje mające wpływ na miasta Regionu Bałtyckiego.

Miasta Bałtyckie i ich przedstawiciel – ZMB – będą aktywnie przyczyniać się, wzmacniać i wykorzystywać wszystkie te możliwości dla dobra mieszkańców miast i przyszłych pokoleń.

ZMB chce być

- Silnym głosem w sprawach regionalnych i europejskich wpływających na miasta członkowskie, promując ich opinie przed rządami narodowymi i Unią Europejską.
- Miejscem spotkań, w którym wymieniane są pomysły i kontakty między miastami członkowskimi
- Przestrzenią, która umożliwi miastom członkowskim tworzenie i rozpowszechnianie projektów współpracy i wszelkich przedsięwzięć, które leżą w interesie miast

- Źródłem i narzędziem inspiracji, większej świadomości, umożliwiającym networking, benchmarking i tworzenie partnerstw
- Kluczowym partnerem we współpracy bałtyckiej promującym nasz region razem z innymi organizacjami i władzami
- Częścią współpracy europejskiej promującą razem z innymi organizacjami i sieciami europejskimi opinie i głos władz lokalnych

Misja – Rola ZMB

Związek Miast Bałtyckich jest organizacją reprezentacyjną miast członkowskich w państwach Regionu Bałtyckiego. Jest dobrowolną, aktywną siecią mobilizującą potencjał miast dla wzajemnych interesów i celów.

ZMB powinien być rzecznikiem swoich członków w sprawach dotyczących Regionu Bałtyckiego; powinien promować region w Europie i na świecie

Członkowie ZMB korzystają z silnej pozycji regionu Morza Bałtyckiego mając wspólny jednoznaczny głos i przejrzystą politykę. Chcemy także, by współpraca z Radą Państw Morza Bałtyckiego, Konferencją Współpracy Sub-regionalnej Państw Bałtyckich, Konferencją Morskich Regionów Peryferyjnych – Komisją Morza Bałtyckiego i innymi organizacjami w regionie była jeszcze bardziej intensywna.

ZMB powinien być Platformą dla miast Morza Bałtyckiego umożliwiającą spotkanie i wspólną pracę

Działalność ZMB umożliwia ludziom ze wszystkich krajów Regionu Morza Bałtyckiego spotkanie i wspólną pracę. Większość praktycznych zadań podejmowanych jest i realizowanych przez 10 Komisji ZMB. ZMB stanowi wartość dodaną w polityce miast i administracji oferując wszystkie możliwości, jakie niesie zasobą networking. ZMB jest także platformą dla różnorodnych projektów. W ten sposób Związek aktywnie przyczynia się do udoskonalania ludzkiego i instytucjonalnego kapitału miast członkowskich.

ZMB powinien wspierać Rozwój Zrównoważony

Zrównoważony Rozwój – zbalansowany rozwój demokratyczny, ekonomiczny, środowiskowy i społeczny – jest i zawsze był częścią podstawowego celu ZMB. Dzięki Programowi Działania Agenda 21 zostanie uruchomiony proces w kierunku zrównoważonej przyszłości.

ZMB powinien promować samorządność w Europie i Regionie Morza Bałtyckiego

Większość aktywności ludzkiej odbywa się w miastach.. Samorzady wraz z mieszkańcami miast mogą stać się jednymi z najważniejszych kanałów, poprzez które realizowane są różne polityki europejskie, narodowe i regionalne. ZMB powinien aktywnie poszukiwać kontaktów i współpracować w tej kwestii z innymi aktorami.

ZMB powinien być strażnikiem w odniesieniu do tych polityk Unii Europejskiej, które mogą wpływać na miasta Regionu Bałtyckiego

Polityki UE mają ogromny wpływ na nasze miasta członkowskie. ZMB powinien czujnie śledzić prace UE, tak by być pewnym, iż są one zgodne z interesami członków.

ZMB powinien szukać partnerów do współpracy w Europie oraz na świecie.

Chcemy dzielić doświadczenia i poszerzać współpracę z instytucjami europejskimi, takimi jak Komitet Regionów, oraz z innymi miastami europejskimi, ich stowarzyszeniami i organizacjami.

ZMB powinien dostarczać informacje i promować zwiększanie świadomości

ZMB powinien wprowadzić politykę informacyjną wobec swoich miast członkowskich dla ich korzyści. Mogą zostać użyte wszelkie kanały informacyjne - nowe narzędzia elektronicznego komunikowania, media tradycyjne, takie jak Biuletyn Miast Bałtyckich i inne publikacje, różne spotkania oraz konferencje.

Jak pracujemy

ZMB jest zdecentralizowaną siecią miast i dostarcza wiele okazji do spotkań między politykami, urzędnikami i specjalistami z miast wszelkiej wielkości ze wszystkich krajów.

Najwyższym organem ZMB jest Konferencja Generalna, która zbiera się raz na dwa lata. Jest ona doskonałą okazją dla liderów miast, by spotkać się i porozmawiać.

Pomiędzy Konferencjami Generalnymi, prace polityczne są wykonywane przez Radę Wykonawczą, która składa się z jednego miasta z każdego kraju Regionu Bałtyckiego. Rada spotyka się trzy razy każdego roku. Prezydent ZMB i Prezydium ZMB z trzema wiceprezydentami są organami wykonawczymi Związku.

Zdecentralizowana struktura ZMB jest koordynowana przez Sekretariat ZMB z siedzibą w Gdańsku. Sekretariatem kieruje Sekretarz Generalny.

Większość praktycznych zadań jest wykonywana przez 10 Komisji ZMB i Sieci ZMB. Pracują one w różny sposób, niezależnie, a jedyne co je łączy to sieć miast w ramach ZMB. Podejmują one różnorodne przedsięwzięcia we właściwych dla nich dziedzinach, od festiwali muzycznych i imprez sportowych po projekty i seminaria szkoleniowe.

“Baltic Sea Environmental Award” jest przyznawana raz na dwa lata miastu członkowskiemu ZMB, które odniosło najlepsze rezultaty działalności w ramach Agendy 21.

Niemniej, nawet najbardziej aktywna i innowacyjna Komisja jest jak rower pozbawiony kół, jeśli nie ma zaangażowanych miast członkowskich i partnerów. Wkład miast jest niezbędny, by organizacja mogła funkcjonować.

Cele Komisji i Sieci

Współpraca Biznesowa

- Wymiana doświadczeń i informacji w zakresie biznesu i handlu

- promocja kontaktów między organizacjami biznesowymi

Kultura

Ma na celu wzbogacenie życia kulturalnego mieszkańców regionu Morza Bałtyckiego. Celem Komisji jest stymulowanie i koordynowanie projektów w zakresie kultury i sztuki, imprez i współpracy, szczególnie wśród członków ZMB tak, by ożywiać kontakty i rozwijać wspólne przedsięwzięcia kulturalne.

Edukacja

Celem komisji jest:

- umożliwienie miastom członkowskim wymiany doświadczeń
- tworzenie nowych inicjatyw na potrzeby wspólnych projektów unijnych w zakresie poprawiania kompetencji

Ochrona Środowiska

Celem Komisji jest pomoc miastom w zrównoważonym rozwoju i zarządzaniu ochroną środowiska. Cel ten stanowi część głównego zadania Związku, jakim jest wkład w demokratyczny, społeczny, ekonomiczny i przyjazny środowisku rozwój w regionie Morza Bałtyckiego.

Zdrowie i Sprawy Społeczne

Celem Komisji jest:

- zwiększenie świadomości w sprawach socjalnych i związanych ze zdrowiem, a szczególnie dotyczących osób bezrobotnych, starszych, niepełnosprawnych bądź przewlekłe chorych, dzieci i młodzieży, imigrantów i innych specyficznych grup społecznych.
- zapewnienie możliwości dyskusji i wymiany informacji
- promocja i wspieranie projektów członków ZMB i partnerów spoza ZMB
- ustanowienie powiązań z innymi podobnymi sieciami w innych regionach
- kierowanie dyskusją nad Kartą Socjalną ZMB w ramach Związku i poza nim, a także nadzorowanie procesu implementacji Karty przez miasta członkowskie
- współpraca z innymi Komisjami i Sieciami ZMB

Społeczeństwo Informacyjne

Celem działalności Komisji jest promowanie rozwoju państw Regionu Bałtyckiego spowodowanego aktywnym wykorzystywaniem technologii informacyjnych i komunikacyjnych przez organy państwowe, mieszkańców i środowisko biznesu.

Sport

Komisja Sportu szczególny nacisk w odniesieniu do spraw związanych ze sportem kładzie na integrację młodzieży ZMB i niepełnosprawnych poprzez imprezy sportowe. Celami Komisji są:

- stworzenie i doskonalenie sieci dla współpracy międzynarodowej w zakresie sportu
- organizacja i promocja imprez sportowych uwzględniających młodzież, niepełnosprawnych oraz kwestię równego statusu kobiet i mężczyzn
- promowanie wymiany informacji i doświadczeń pomiędzy klubami i stowarzyszeniami sportowymi
- finansowe wspieranie wydarzeń sportowych w miastach członkowskich ZMB

Turystyka

- zwiększanie wartości i zrozumienia kwestii związanych z turystyką w systemie politycznym
- tworzenie sieci osób, których praca związana jest z turystyką
- rozwijanie działalności
- zwrócenie uwagi na edukację (Bałtycka Akademia Turystyki) i pomoc w inicjowaniu projektów unijnych, a w rezultacie wzmocnienie projektów w ramach i poprzez ZMB
- informowanie miast członkowskich o możliwościach i innych międzynarodowych sieciach działających w pokrewnych dziedzinach oraz współpraca z nimi

Transport

Miejskie planowanie ruchu jest głównym przedmiotem uwagi Komisji ds. Transportu. Tradycyjnie planowanie wiązało się z infrastrukturą dla samochodów i transportu publicznego. Tymczasem, coraz bardziej istotne staje się pojmowanie ruchu jako przejawu ludzkich zachowań. Komisja chciałaby umożliwić przedstawicielom miast członkowskich:

- Wymianę pomysłów i doświadczeń
- Transfer know-how
- Rozwój projektów transnarodowych związanych z transportem miejskim

Planowanie Przestrzenne Urban Planning

Komisja ds. Planowania Przestrzennego ma na celu zwiększenie świadomości w miastach członkowskich w sprawach związanych z planowaniem przestrzennym, budową oraz architekturą.

By te cele osiągnąć, Komisja stworzyła sieć głównych architektów miejskich, specjalistów planowania przestrzennego w miastach i regionach, architektów, inżynierów i innych

fachowców zaangażowanych w poprawianie jakości życia w miastach Regionu Bałtyckiego.
Cele Komisji:

- Lepsza jakość życia w miastach bałtyckich
- Pozytywny rozwój gospodarczy jako efekt dialogu pomiędzy mieszkańcami miast, sektorem prywatnym i publicznym
- Rozwój zrównoważony miast bałtyckich i regionów
- Planowanie i architektura, która odzwierciedla socjo-ekonomiczne, kulturalne i polityczne życie miast jest narzędziem, które umożliwi osiągnięcie tych celów.

Sieć Kobiet Women's Network

Demokratyczny rozwój nie może zostać osiągnięty bez zapewnienia równego statusu kobiet i mężczyzn. Społeczeństwo potrzebuje wszystkich kompetencji, umiejętności i kreatywności, od każdej osoby bez względu na płeć.

Dlatego też, Sieć Kobiet powinna:

- Promować wdrożenie wspólnych standardów w sprawach równych możliwości, praw, wolności i odpowiedzialności
- Promować politykę tworzenia przez miasta członkowskie miejskich planów równości
- Promować wśród samorządów normy i standardy walki z przemocą wobec kobiet i handlem ludźmi.
- Promować włączanie problematyki równości płci do wszystkich strategii i działań politycznych, zachęcać do rozwijania statystyk z danymi rozdzielonymi wedle kryterium kulturowej tożsamości płci, tworzenia nowych wskaźników, asygnowania środków finansowych pod kątem płci, do edukacji i szkolenia w miastach bałtyckich

Sieć ds. Młodzieży

Praca mająca na celu zwiększenie obywatelskiej aktywności młodzieży oraz programy wymiany młodych ludzi przyniesie korzyść zarówno ZMB, każdemu miastu członkowskiemu, jak i każdej młodej osobie. Głównym celem sieci jest **Dialog**: Sieć ds. Młodzieży powinna umożliwić dialog między ZMB i młodzieżą żyjącą w miastach członkowskich. **Wpływ** – opinie młodych ludzi powinny być brane pod uwagę i mieć wpływ na agendę ZMB; **Współpraca** – sieć powinna promować współpracę młodzieży w regionie Morza Bałtyckiego i pracować na rzecz większego zaangażowania i aktywności młodych ludzi w miastach członkowskich oraz promować ich wymianę.

Działania:

- Stworzenie grupy roboczej oraz sieci kontaktów w ramach Sieci ds. Młodzieży
- Lobbowanie na rzecz wyznaczenia osoby kontaktowej ds. Młodzieży w każdym mieście członkowskim
- Praca nad konferencją na temat lokalnych przedsięwzięć młodzieży w miastach członkowskich w 2005 r.
- Współpraca z Sekretariatem Bałtyckim do spraw Młodzieży w pozyskiwaniu ogólnych danych na temat działalności lokalnych organizacji w miastach członkowskich
- Monitorowanie agendy i innych dokumentów ZMB z perspektywy młodzieży

- Wezwanie Zarządu ZMB, by zapraszał młodych ludzi na swoje spotkania